

АЛЕКСАНДРА МАЦИЋ ПРВО ПРИЧЕШЋЕ

Послушала сам мамин савјет и одлучила да се причестим. Имала сам непуних дванаест година. Седам дана сам јела сардине и кромпир, и није ми тешко пало, била сам радознала да видим какво ће бити то духовно прочишћење (а успут ваљда и да схватим на шта се то духовно уопште и односи), како ћу се то другачије осјећати послије. Притом, двије другарице су се такође припремале за причешће. Седми дан поста је прошао, и коначно, отишла сам у цркву. Не памтим ко је ишао са мном и да ли је уопште неко ишао, но док сам стајала у препуном и загушљивом простору испуњеном знојем, задасима и тамјаном, загледала сам шарено осликане, лијепе а опет сурово хладне зидове. У стомаку ми се све узбуркало. Тешки мириси учинили су своје. Ароме лука, ознојених пазуха, јефтених парфема и тамјана, покорице су мој желудац. Ипак, покушала сам да се смирим и наредим си да имитирам лица око мене, која су сва носила маске озбиљности, страхопоштовања и неке богобојажљиве меланхолије. Можда то и нису биле маске. Можда ми се тако само чинило. Или им те маске сада, из ове перспективе, приписујем.

Биле су то оне ђавоље деведесете, таман послије свршетка рата, и црква је, логично, била препуна. Никад нисам вољела масу људи на једном мјесту. Прву масу људи на једном мјесту коју памтим била је у Сарајеву, '92. у априлу, на улицама града. "Пјесме своје имаш, и ја их пјевам, желим да ти кажем ста сањам...."- одјекивало је са телевизора. Мамина и татина лица док су упирали поглед у екран, била су озбиљна, пуна страха, неке исконске туге, и тек каткад, кад би скренули поглед ка мени, препознала бих нешто сто би требало да буде умирујући осмијех, мада је у ствари била његова карикатура. Уколико то нису скупови чији је искључиви и једини повод окупљања чиста забава, мада и тада, злосутан осјећај ме обузме, и дан данас. Чак и на концерту омиљене групе, имам проблем с тиме како да се ријешим тог осјећања, премда скачем заједно са масом, у ритму музике, и вриштим и пљешћем. Борим се против те вјерне уходе да, али никад не успијем у потпуности да је избацити из скривених дијелова моје свијести. Притајено додуше, али и даље кола жилама. Подсјећа, шта се све из масе може изродити. Не волим масовна окупљања, и тачка.

Одувијек сам имала осјетљив желудац. Свудпродирући мириси ударају као праћком по њему, а и по глави. Али, сада сам морала да издржим и да се суздржим. Како да истрчим из храма божијег у сред литургије, и то не дај боже, повраћајући? Никада ми то опростили не би, била сам увјерена, тако да сам и коначно одлучила да игноришем мучнину и да се усредсредим на ријечи које свештеник изговара. Узалудно додуше, препознавала сам тек сваку десету изговорену ријеч. Зато сам се поново вратила погледом на зидове, и људе које су опколили. Пажњу ми је привлачио контраст сувих и хладних слика и мокрих и сланих лица. Жене су држале дланове на раменима дјечице која су стајала испред њих како би их зауставиле у сваком покушају покрета, мушкарци су фиксирани поглед за попа као да им је глава директно насађена на рамена, па је и не могу окренути, баке и деке су се преметали са ноге на ногу, хучући повремено, и уздишући. Био је јако топао дан, а хладноћа зидова нимало помагала није. Дивила сам се у себи тој истрајности окупљених људи, и срамила помало јер ми је било мука. Мени је све сметало, и гужва и врућина и мириси, а њима, чини се, ништа. Неки су изгледали као да искрено уживају у ритуалу. Било је доста познатих лица, чак и родбине, јер градић у ком сам тада живјела био је мали. Сви се знају.

Не знам колико је времена могло проћи, али у једном тренутку, народ се почео комешати.

Поп је престао појати, људи су почели правити ред. Схватила сам да је готово, и да је сада остало само да примимо хљеб и вино/ "тијело и крв" Исусову, један по један, стрпљиво. Е то ми сад јос треба, мислила сам (и даље стидећи се својих мисли), на желудац који се таман био ућутао, али та тишина је била од оне врсте, као пред буру. Нисам била гладна, а "крв" ми се није пила, као ни вино, замамност његовог укуса открила сам годинама касније, али у потпуно другачијем амбијенту и атмосфери. Није било другог избора, па сам стала у ред. Нека бака смежураног лица се догегала до мене, а ја сам је пропустила да стане испред. Баку је нешто очито бољело, хуктала је без престанка и кашљуцала док смо се помицали према олтару, миц по миц. Ред је био дуг, а ја помало завидјела онима који су већ примили "тијело и крв", ставили нешто пара у корпицу поред иконе, и упућивали се церемонијално ка излазу. Погледала сам у попа. Висок, крупан, у црној мантији, густе црне браде и знојава лица. Механички је обављао посао, са чинило се не баш заинтересованим изразом лица, и повремено скретао поглед удесно ка оној икони, или корпици, не знам баш. Вријеме је пролазило. Приближавали смо се. Још троје испред баке, значи пета сам. Руку сам лагано завукла у задњи џеп од фармерки, да се још једном увјерим да је ту прилог од оних пет марака које треба да ставим у корпицу. Ту је. Још један човјек испред баке. Бака је уз кашљем изазване прекиде, нешто тихо говорила, за себе. Молила се, претпоставила сам. Међутим, пошто је поп био на малој платформи, узвишењу у цркви на ком је олтар стајао, бака је неспретно пришла, запела и замало пала на попа. Двоје, троје људи је пришло да помогну, а он је одмахнуо руком враћајући их у ред. Док ју је исправљао, лице му је добило израз који никада заборавити нећу. Био је страшно љут, зајапурио се и прогунђао нешто скоро нечујно, не знам тачно шта, памтим само једну ријеч, али ни за њу нисам сигурна да је изговорена, али ако није та, нека је слична: ...мајчину. Старица се посрамљено и једва дишући, тихо извинила, пољубила му голему руку, примила хљеб, попила гутљај вина, прекрстила се, и иако помало храмљући, ужурбано кренула ка излазу. Поп је пратећи је погледом, ошинуо икону, или корпицу, не знам баш. Гледајући приказ, на своју муку сам заборавила потпуно. Избјегавајући да подигнем поглед ка поповом разбјешњелом лицу, брзо сам појела комадић хљеба, отпила пар капи вина, и није ми се свидјело, већ унапријед припремљене паре оставила на предвиђеном мјесту, и као и бака, журно кренула ка излазу.

Чим сам изашла из цркве, потрчала сам. Муку је замијенила нека тежина у глави, но, нисам марила. Трчала сам, све до мале градске пијаце. Ту сам стала који минут, смиривајући ритам дисања. Срце ми је тако јако тукло по грудима, као да више ни секунд није могло да се задржи на свом мјесту, хтјело је напоље. Колико је то био резултат трчања, а колико тог до тада непознатог облика узбуђења, не знам. Знам само да сам потом урадила нешто што никад прије ни послјеје тога дана нисам, украла сам. Да, украла касету Нирваниног албума *Ин Утеро* са једне тезге. Поглед ми се зауставио на картонској кутији гдје су биле набацане касете разноврсних музичких жанрова, и сагнувши се као да их разгледам, у магновењу сам ту једну руком завукла под рукав. Бож' ме сачувај, неки ме ђаво натјерао на то. Без размишљања, доминантна је била само потреба да учиним нешто за шта знам да не треба да учиним. Потреба, да се очишћена од гријеха, некако поново упрљам. И дан данас се сјећам шта ми је мама рекла када сам се тог дана вратила кући и све јој од ријечи до ријечи, без прекида, испричала.

"Колико год те је поп разочарао својим хладним односом према болесној баки, то што си урадила нимало није ублажило ствар, напротив, ти си допустила да његово понашање утиче на тебе тако да поступиш како иначе не би поступила. То је пobjеда лошег, а не доброг. На лоше ствари не одговараш истим или горим, већ их лијечиш добрим поступцима. Могла си тој баки помоћи да пређе пут до куће умјесто оног што си урадила, па се сад не би осјећала тако лоше." - рекла је мама грлећи ме једном, а бришући ми сузе са лица, другом руком.

"Знам сад, у праву си мама...али ја сам мислила да попови не могу бити груби и

безобразни, да не смију то бити, па посао им је да буду добри. А бака је била тако стара и немоћна. Мени се више не иде тамо.”

Са благим осмијехом, мама је наставила : “ Ти ћеш свој пут изабрати сама, желећи да се причестиш, нисам хтјела да те присилим ни на шта, само сам хтјела да ти отворим врата избора. Оно што је битно, сунце мамино, није да ли ћеш редовно, или уопште, ићи у цркву, већ каква ћеш особа постати. И то не зависи од других људи, већ искључиво од твог односа према свима и свему што се око тебе дешава. А да постанеш добар човјек, то је све што једна мама може пожељети. ”

Отад је та реченица мој вијерни пратилац у свему што радим. Притом, сачувала сам ту украдену касету. Да ме повремено постиди и подсјети на оно што се тај дан десило, али, добро, мало и због одличних пјесама које су се на том албуму нашле.